

SENTEZ

Marmara Eczacılık Kulübü Yayın Organıdır

Yıl:6 | Sayı:6 | Mayıs 2010

Gripin • Haluk Bilginer • Erasmus Dosyası • İlk Yardım
Saç Dökülmesi • Karekod ve İTS • Epilepsi • Panikatak
Çay • Edirne Sağlık Müzesi • Hasankeyf • Resveratrol

ECZACILAR İÇİN AKILCI İLAÇ KULLANIMI EĞİTİMİ

Yrd. Doç. Dr. Hale Zerrin Toklu ve Prof. Dr. Gül Ayanoglu Dülger
Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Farmakoloji Anabilim Dalı

Akılcı (rasyonel) ilaç kullanımı hastanın klinik gereksinimlerine karşılık gelen doğru tedaviyi, bireysel ihtiyacına uygun dozda, yeterli süre için, kendisi ve yaşadığı toplum için en düşük maliyetle almasıdır (1).

İlaçların irrasyonel (akılcı olmayan) kullanımı hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde ciddi tıbbi ve ekonomik sorun oluşturmaktadır. Bu nedenle rasyonel ilaç kullanımının teşviki konusunda dünya Sağlık Örgütü önderliğinde çalışmalar başlatılmıştır.

Akılcı ilaç kullanımında temel kriterler şunlardır:

- Doğru endikasyon
- Doğru ilaç
- Doğru hasta
- Doğru bilgilendirme
- Doğru takip

Bu kriterlerden ilk üçü özellikle reçete yazılması aş-

masında önemlidir. Doğru bilgilendirme ve takip aşamasında ise eczacıya da önemli görevler düşmektedir.

Teşhis koyulup tedavi rejimi belirlendikten sonra hastanın temasta olduğu kişi genellikle eczacıdır. Bu nedenle ilacın temininden sonra hastanın durumu ve tedavisinde kullanılan ilaçlar konusunda bilgilendirilmesi, hastanın tedaviye uyuncu, ilacın doğru şekilde kullanımı ve saklanması açısından eczacının rolü önemlidir (2).

Reçete yazma yetkisi Türkiye’de sadece hekimlere verilmiştir. Ancak reçeteler esas olarak eczacıya yönelik yazılıdır. Üzerinde ilacın nasıl kullanılacağına ilişkin bilgi olmakla birlikte, hastaya değil eczacıya hitaben yazılmıştır. Dolayısıyla ilaçları hazırlama ve/veya hastaya verme yetkisi de eczacılara aittir. Bu yetkinin karşılığı olarak hastaların ilaçları uygun şekilde kullanabilmeleri için eczacılar tarafından bilgilendirilmeleri gerekir. Reçetenin incelenmesi, varsa yanlışlıkların saptanması ve hastanın ilaçları uygun şekilde kullanabilmeleri için bilgilendirilmesi eczacının görevidir. Reçetede varsa yanlışlıkları saptayamamak veya yanlış ilaç vermek, hastayı

yanlış/yetersiz bilgilendirmek görevi ihmal ve kusur suçunu doğurur (3).

Dolayısıyla hastaların kullandıkları ilaçlar konusunda bilgilendirilmeleri akılcı ilaç kullanımının sağlanması için önemlidir. Akılcı ilaç kullanımı için gerekli şartların sağlanmaması hastanın tedaviden alacağı azami yararı engellemek dışında, hastanın zarar görmesine de yol açabilir. Akılcı olmayan ilaç kullanımının diğer önemli bir yönü de, gereksiz ilaç kullanımı nedeni ile maliyet artışına neden olması, dolayısı ile gereksiz sağlık harcamalarına yol açmasıdır.

Akılcı ilaç kullanımı sağlık çalışanlarından oluşan bir takım çalışmasını gerektirirken, akılcı ilaç eğitiminin 1996 yıllarından beri Türkiye’de sadece 22 tıp fakültesinde staj veya farmakoloji eğitim programları içerisine sıkıştırılmış olarak uygulanmaktadır. Bu eğitim tıp fakülteleri arasında ilk kez Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde uygulamaya başlamıştır. Eczacılık fakülteleri arasında ise bu eğitimi ilk başlatan fakültemiz olmuştur. İlk kez 2008 yılında 1 saatlik seçmeli ders olarak başlayan “Akılcı İlaç Kullanımı” dersi, diğer fakülteler için örnek teşkil etmiştir. 31 Mart-03 Nisan 2009 tarihleri arasında ise Türk Farmakoloji Derneği ile ortaklaşa olarak “ECZACILIK FAKÜLTELERİNDEKİ FARMAKOLOGLAR İÇİN AKILCI İLAÇ KULLANIMI EĞİTİCİ EĞİTİMİ” kursu yapılmıştır (4-6). Toplantıya 8 eczacılık fakültesinden 15 farmakolog katılmıştır. Daha sonra 3-4 Temmuz 2009 tarihlerinde İstanbul Eczacı Odası ile ortaklaşa olarak “SERBEST ECZACILAR İÇİN AKILCI İLAÇ KULLANIMI EĞİTİMİ” yapılmıştır. Bu eğitime de 19 eczacı katılmıştır (7).

2009-2010 eğitim-öğretim yılında ise dekanımız Prof. Dr. Sevim Rollas’ın büyük desteğiyle 1 saatlik teorik ders olan “Akılcı İlaç Kullanımı” dersi, 1 saat teorik, 2 saat pratik ders olacak şekilde artırılmıştır. Ayrıca uygulama eczanesindeki yaz stajının da 1 haftası bu uygulamaya ayrılmıştır.

Eğitim programımızda “eczacılara yönelik akılcı ilaç kullanımı” için teorik eğitimden çok tıp fakültelerinde de benzeri uygulanan pratiğe yönelik “görerek, yaşayarak öğrenme modeli” uygulanmaktadır. Öğrencilerden de oldukça olumlu geri bildirimler alınmaktadır.

Bu eğitimin tüm eczacılık fakültelerinde yaygınlaştırılması, yeni yetişecek eczacıların bu eğitimi alarak mezun olması akılcı ilaç kullanımının yaygınlaştırılması açısından önem arz etmektedir.

Kaynaklar

1. Laing RO. Rational Drug Use: An Unsolved Problem: Tropical Doctor 20:101-103, 1990.
2. Toklu HZ, Akıcı A, Oktay Ş, Çalı Ş, Sezen S, Keyer-Uysal M. Pharmacy practice of community pharmacists in Turkey. Marmara Pharmaceutical Journal. 2010;14:53-60.
3. Çelik S. “Reçete ve Uygun İlaç Tedavisi”. Farmakoloji Ders Kitabı, Türk Farmakoloji Derneği Yayınları, Bölüm 12.3, 2000.
4. Toklu HZ, Ayanoğlu Dülger G, Akıcı A, Gümüsel B, Yarış E. Akılcı İlaç Kullanımı Eğitici Eğitimi Kursu’nun Anket Sonuçlarına göre Değerlendirilmesi. Türk Farmakoloji Derneği Bülteni 102: 21, 2009.
5. Toklu HZ, Dulger G, Yaris E, Gumusel B, Akici A. First impressions from a short training course in rational use of drugs for the pharmacologists in the pharmacy schools in Turkey. Value in Health, 2009; 12(7) A249-A249.
6. Akıcı A, Alp Fİ, Dülger GA ve ark. Serbest eczanelerde ilaç sunumu sürecinde karşılaşılan sorunlar: Akılcı ilaç kullanımı yönünden değerlendirme. Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi 2009;29(1):75-80. Toklu HZ, Yarış E, Akıcı A, Gümüsel B, Küçüküzümlü GU, Düger GA. Anket sonuçlarıyla akılcı ilaç kullanımı eğitimine bakış. Havan 61: 31-32, 2010.

